

Trochu dlouho trvalo to letos, než jsme také my tu v údolí dostali sníh a mráz a dvě tré slunečných zimních dní. Bylo mi již hrozně smutno v rozblácené dědině, ve vymřelých lesích a v mlhách pod šedivými nebesy. V takové době jiní lidé zachraňují se do měst. Ale já přišel bych z bláta do louže. Do divadel, koncertů, plesů nechodím. Ani do kinematografů. Po dostaveníčku s paní Společností mám obyčejně týden kocovinu. A těch několik skutečných požitků, na prstech jedné ruky ostatně spočítatelných, které měl bych ve městě za zimní sezóny, nestojí věru za všechny útrapy, jež má člověk zapadlý do městského mraveniště, jehož obyvatelé štípají hůře než nejzrzavější mravenci lesní. Z měst také ovšem jezdí se v neděli a ve svátek do hor lyžařit. Vím, je to krásné, tak letět po sněhových plochách žlutavých, modravých, nafialovělých, jiskřících tisícerými démanty. Kdybych tam na horách byl doma, hoj, také bych létal, celé dny létal! Ale mám tam jíti jako turista s houfy všech těch po uši vyzbrojených sportovníků? Nemám jich rád... A tak s dojemnou věrností a pohodlností zůstávám ve svém kraji, prožívám s ním všechny radosti a žalosti, a když není možno jásat nad maličkými světy kolem a sníti o velikých světech za sedmerými horami, když dni jsou pusté a zima chorobná, toužím opět jako tak často již po zimním spánku, po letargii, v níž mozek by strnul a srdce omezilo svůj tlukot na nejmenší míru. Kde jste, noclehárny dobrovolných spáčů, v nichž by člověk ulehl, vyjmul se z času a přikázal si probuzení v nějaký překrásný slunečný den? Jak by to bylo krásné, kdybych mohl zaspati zimní bláta a probuditi se teprve v den, kdy slunce, sníh a mráz hudou svou ostrou symfonií! A jaká by to byla ekonomie sil, kdyby tímto způsobem mohli si pořádní čeští lidé například rozdělit práci s nasloucháním politickým tlachům, aby střídavě polovina nás spala a polovina se otravovala! Mnoho, mnoho utrpení ušetřilo by si lidstvo.

Nutno však smířiti se s dosavadní nedokonalostí člověka. A já se smírůj, trpím, čekám a jen maličko závidím třem rosníčkám, které spějí v mém teráriu v studeném pokoji. Dvě z nich jsou ukryty nevím kde, třetí sedí ve stínu na
5 listě zelené maranthy schoulená, scvrklá, nehybná, toliko splasklý bubínek pod bradou chvěje se jí sotva znatelně. V pokoji také někdy se zatopí, máme-li hosty. Tu rosička se vztýčí poněkud, tlamičku zdvihne, zaskřehotá a kouká, kouká očkama zlatem lemovanýma, nepoletí-li moucha
10 mimo. „Přišlo jaro?“ myslí si. Ale moucha neletí, pokoj opět zchladne, rosička znova se schoulí a myslí si: „Jaro ještě nepřišlo!“ Je to tak prosté a krásné. Závidím jí.

Ale zapomenu rychle smutných dní, jakmile je tu sníh a mráz.

15 Sníh je podobné dobrodiní jako hrnoucí se jarní zeleň. Nevoní ovšem, nerozčiluje, není v něm tolik života a ohromující síly, ale zato přikrývá lépe, srovnává, harmonizuje.

Buď pochválen sníh! Všecky rány a všecka pokálení země
20 zastře nejmilosrdnějším úbělem. Nic nestrpí ohyzdného a všednost mění v pohádku. Padá jako posvátný tanec nesmírného bílého roje a líbá spravedlivě všecky bytosti i věci neživé. Věsí se jako květ na holé stromy a jako šperk na ňadra žen a sametovými čelenkami a pentlemi kráší
25 stavby.

Buď pochválen sníh! Nepodobá se ničemu tak málo jako rubáši, neboť jest pod ním teplo. Mladé osení zelená se pod ním jako ve skleníku. Země, která nás miluje, zahaluje se jím jako bílou kožešinou, abychom zapomněli na její do-
30 časnou chudobu a tvrdost. Sníh ochlazuje horečná čela a rozpaluje bledé tváře. A padá-li v noci, když je ticho, slyšíme jeho zpěv: tichounkou, stříbrnou hudbu dopadajících hvězdiček, z nichž jest složen.

Buď pochválen sníh! Přes noc spojí viditelně všecky věci
35 jediným poutem. Jako by veliká láska objala svět, nečiníc rozdílu mezi dobrým a zlým, říkajíc ano ke všemu, co jest. —

Pozorujeme-li shůry dědinu sněhem zapadlou, jdeme-li

krajem zasněženým, kdy zbývají toliko nejnutenější kontury a všechny tvary podávají se synteticky, nežasneme-li, toť jen proto, že naše smysly jsou nedostatečné, že nechápou stále znova úžasnost zázraku několikrátě viděného. Ale jako jiným věcem já divím se nekonečně i sněhu, stojím-li sám uprostřed jeho bílých ploch anebo jdu-li alej v jehličnatém lese, jehož šřepaté větve ohýbají se pod jeho tíhou. A nejvíce divím se mu v noci, když všecko spí a můj krok ruší jen zajíce, který ležel v koleji silnice. Tu divím se mu jako tvor, který přišel z jiné hvězdy, kde sníh je neznám.

Nejkrásnější na sněhu jest jeho jednotící, vyrovnávající, smiřující síla. Přichází radostně, v tanci. Proto snad potkáváme tolik veselých lidí, když sníh padá. Řekne-li někdo „Prší“, zarmoutí nás; jen po velikém suchu přivítáme ho s uspokojením. Řekne-li někdo „Mrzne“, vzpomeneme oněch tisíců, které budou teď dvojnásobně trpěti. Ale řekne-li „Sněží“, vyjasníme silně obličej, byl-li zachmuřen, ať je to kdykoli, třeba v březnu. Sněží, jak to slovo samo je krásné!

Ale dovedete si představití nehmotné sněžení v lidském nitru? Hleďte, toužím po něm, po jeho stříbrné hudbě, po jeho jednotící, vyrovnávající, smiřující síle. Toužím po takovém vnitřním, nehmotném sněžení, ba někdy se mi zdá, že je zřetelně cítím ve svém nitru. Ale zřídka, velmi zřídka. Vždyť bojujeme, třeba častěji v duchu než před světem, ale bojujeme. Jsme napadáni, napadáme! Útočíme a bráníme se. Doba není mírumilovná. Nemáme kdy k mnoha smířlivým náladám, k jednotícím myšlenkám. Jen někdy, zřídka, jako například onehda.

Žena a děcko přinesly si tuhle z Prahy dárky od básníka a kněze. Hamsunova Pana, notes se zlatou ořízkou a perleťový krucifix z Jeruzaléma. Perleťový krucifix dostala dcera, dítě jako její rodiče nikoli zbožné po křesťansku. Vybalovaly všechny ty hezké věci, které přivezly mně i sobě: ten krucifix vytáhly naposled. Je hezky velký, stojící, z perleti vyřezávané a tam na Východě kdesi svěcený. Zarděl jsem se...

Drahý nepříteli, vy tam v té ošklivé Praze, kde budete blouditi, nedobrovolný vyhnanec, jako po vypráhlé poušti, mezi intrikami a daleko od těch, kteří tu a tam ještě vám rozumí, — kdybyste věděl, do jakých rozpaků jste mne
5 přivedl svým dárkem! Byl jste v té chvíli u nás, viděl jsem vás, dávajícího. A tož nedovedl jsem říci: „Schovejte si to někam do krabice.“ Bylo mi jasno, že ten krucifix musí státi někde mezi jinými předměty, jež zdobí police a skříně. Což kdybyste zase přišel, a marně díval se po něm! Ale
10 kam jej postaviti? Předně, řekl jsem, nesmí státi nikde, kde by vyhlížel jako fingovaná víra. Nic se mi neprotiví tak jako mumie zbožnosti stavěné na odiv ze zvyku nebo z pokrytectví. Jsme pohané, nechceme zdáti se křesťany. Po-
druhé, řekl jsem, nesmí státi nikde, kde by vyhlížel jako
15 zastrčený. Je to dar drahého nepřítele a básníka. A tak jsme chodili po našem „parádním“ pokoji a hledali jsme místo pro krucifix, jehož perleť tak špatně se hodila mezi artělové drobnosti hýřící barvami, až konečně shodli jsme se na jednom místě. A pak žena ovinula jej malým věneč-
20 kem, aby ta perleť tak nekřičela. A druhého dne stanul jsem sám před ním a vzpomínal jsem na vás. A tu, vidíte, počalo to tiché, vnitřní, nehmotné sněžení.

Vy na jedné hoře a já na druhé. A mezi námi tiché, jednotící, smiřující sněžení a dole propast a v té propasti
25 Buržoa a Ďábel, ten úlisný, katolický ďábel, který má tolik podob...

Váš biskup zakazuje vám vybízeti k dennímu přijímání, poněvadž vzbuzuje se tím prý pohoršení. Je to týž biskup, který trpí denní vylévání výkalů ze stoky, která sluje Den.
30 To je logika dnešní hierarchie; nemusím vám vykládati o logice dnešního Buržoy. Ale co je nám po nich? Jsou kdesi dole, kde se toliko nenávidí. A my, i když nemůžeme docela zapomenout hněvu a nenávisti, aspoň přitom ještě milujeme. Oni nikoli.

35 A proto chci míti rád váš dárek. Pohlédnu na něj vždy s jistou něhou, jako by vy jste to byl, a pocítím pak snad v nitru vždy ono tiché jednotící sněžení.

Už je zase mlhavé, choré počasí. Sníh ztrácí u nás bělost

a taje. Včera jsem celé odpoledne ledoval s hákem v ruce. A nakládali jsme fůry a pili jsme z láhve tu nejlacinější. Ruce a nohy mi hořely. Ale byl jsem šťasten a svoboden. Ovšem, žádný buržoa nebyl nablízku.